

Zonnepanelen in agrarisch gebied

Waar uw agrarisch bedrijf staat kan invloed hebben op of u toestemming krijgt om zonnepanelen te plaatsen. Ook kan er in wetten of regels zijn vastgelegd dat u wel of geen zonnepanelen mag plaatsen. In deze factsheet leest u welke informatie voor u als agrarisch ondernemer belangrijk is. Zonnepanelen worden ook wel zon-pv genoemd.

Bent u verplicht om een vergunning aan te vragen (vergunningsplicht) of niet (vergunningsvrij)?

- Zijn er nog andere wettelijke eisen waaraan mijn vergunningsvrije bouwwerk moet voldoen?
- Welke wettelijke eisen en beleid gelden er bij veldopstellingen?

Zonnepanelen kunnen niet verplicht worden

Technische uitdagingen voor het plaatsen van zonnepanelen

- Netaansluiting
- Netcapaciteit
- Dakconstructie
- Verzekeringseisen
- Meervoudig ruimtegebruik bij veldopstellingen nog lastig

Fiscale en financiële gevolgen

- Agrarisch of niet-agrarisch
- Meervoudig ruimtegebruik volgens agrarische regelingen

Stimuleringsregelingen zon-pv voor agrariërs

Bent u verplicht om een vergunning aan te vragen (vergunningsplicht) of niet (vergunningsvrij)?

U kunt bij de gemeente een vergunning aanvragen voor een zon-pvproject. Bij het Omgevingsloket van uw gemeente kunt u vragen of u een vergunning nodig heeft of dat er een vergunningsvrijstelling is. Meestal heeft u geen vergunning nodig als u zonnepanelen op uw dak wilt laten plaatsen.

Soms kunt u direct een omgevingsvergunning aanvragen. In de situatie dat het bestemmingsplan niet voldoet moet u rekenen op een uitgebreidere procedure. Met zo'n vergunning wordt dan ook het bestemmingsplan aangepast of krijgt u toestemming om bijvoorbeeld in afwijking van het bestemmingsplan toch een bouwwerk te mogen plaatsen. Als u zo'n vergunning nodig heeft, vraag dan of de gemeente mogelijkheden heeft voor een eenvoudige of een uitgebreide aanvraagprocedure, dat is de manier waarop u de omgevingsvergunning kunt krijgen.

In het algemeen geldt: waar wilt u zonnepanelen toepassen

- Op bestaande daken: meestal vergunningsvrij
- Aan gevels: eenvoudige aanvraagprocedure omgevingsvergunning
- Op een nieuw gebouw: zon-pv is dan een onderdeel van de vergunningsprocedure voor het nieuwe gebouw
- In het veld: dan bent u vergunningsplichtig, vaak is er een uitgebreide aanvraagprocedure en soms moet het bestemmingsplan gewijzigd worden.

Tip: laat bij twijfel, ook als het bouwwerk is beoordeeld als vergunningsvrij, dit per mail of brief bevestigen door de gemeente.

Zijn er nog andere wettelijke eisen waaraan mijn vergunningsvrije bouwwerk moet voldoen?

Vergunningsvrije bouwwerken zijn vrijgesteld van de vergunningplicht, maar ze moeten wel voldoen aan wettelijke eisen. Dat zijn bijvoorbeeld eisen op het gebied van bouwen en milieu. In het Bouwbesluit bijvoorbeeld staan voorschriften voor (brand)veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid en milieu. Alle bouwwerken moeten aan die voorschriften voldoen. Het Bouwbesluit stelt niet alleen eisen aan zonprojecten op en aan gebouwen, maar ook aan zonnepanelen in het veld.

Welke wettelijke eisen en beleid gelden er bij veldopstellingen?

Voor veldopstellingen is er, zoals gezegd, een veel uitgebreidere vergunningprocedure. Maar er kunnen ook andere afspraken, regels en richtlijnen zijn vanuit bijvoorbeeld de Rijksoverheid en de gemeente. Zo kan het zijn dat u door een wijziging in het bestemmingsplan geen vergunning krijgt.

Voor agrarisch gebied wordt het opwekken van duurzame energie niet als duurzaam gezien als het ten koste gaat van voedselproductie. Dit is in de klimaatafspraken van Parijs opgenomen.

In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is een voorkeur voor zon-pv op daken opgenomen. Pas in allerlaatste instantie mag zon-pv op landbouw- en natuurgronden toegepast worden.

In het Klimaatakkoord zijn afspraken opgenomen of en hoe zonnepanelen geplaatst worden die niet op of aan een gebouw geplaatst zijn. Ook zijn er afspraken gemaakt dat bewoners/bedrijven in de omgeving hierover mee mogen denken. Dit geldt zowel in agrarisch als in niet-agrarisch gebied. De gemeente weegt dit mee in de beoordeling van een principeverzoek. Daarin kunt u de gemeente verzoeken na te gaan of er een bestemmingsplanwijziging nodig is en eventueel de procedure daarvoor in gang zetten. Op basis van een principeverzoek kan de gemeente beoordelen of het projectplan voldoet aan gemeentelijk beleid en bovengenoemde afspraken. Zo kan de gemeente beslissen om wel of niet de procedures voor het wijzigen van een bestemmingsplan te starten. Wanneer de gemeente positief reageert op het principeverzoek zal zij aangeven hoeveel tijd nodig is voor bijvoorbeeld wijziging van het bestemmingsplan. Ook geeft de gemeente aan vanaf welk moment dan de vergunningaanvraag ingediend kan worden. Zo kan er op basis van het gewijzigde bestemmingsplan een vergunning verleend worden.

Als uw vergunningaanvraag uiteindelijk is goedgekeurd en u een vergunning heeft gekregen, mag u die niet gebruiken voor een ander project. Voor een gemeente is het mogelijk in de fase van het principeverzoek eventuele voorwaarden of afspraken voor te stellen en het projectplan daarop te beoordelen. In de fase van vergunningaanvraag of daarna, kan de gemeente een aanvraag alleen afwijzen op wettelijke eisen. Dan is er geen mogelijkheid meer een initiatief af te wijzen op basis van bijvoorbeeld gemeentelijke beleidsuitgangspunten of -voorkeuren.

Zonnepanelen kunnen niet verplicht worden

Bij nieuwbouw en ook in bestaande gebouwen is de toepassing van zonnepanelen niet verplicht. Maar omdat er energieprestatie-eisen [<https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/wetten-en-regels/nieuwbouw/energieprestatie-epc>] gelden voor gebouwen wordt wel geëist om zonnepanelen of andere duurzame maatregelen toe te passen. Voor (onverwarmde) gebouwen waarvoor nog geen of minder energieprestatie-eisen gelden, gaat er wel iets veranderen. Er wordt op dit moment gewerkt aan een wijziging in het Besluit Bouwwerken leefomgeving (Bbl). Naar verwachting krijgen gemeenten na 2021 de mogelijkheid om in bepaalde situaties de toepassing van zonnepanelen wel verplicht te stellen. Veel agrarische bedrijven moeten al wel voldoen aan de maatregelen van het Activiteitenbesluit, maar ook daar zijn zonnepanelen niet verplicht.

Technische uitdagingen voor het plaatsen van zonnepanelen

Het is niet altijd mogelijk een zon-pv-installatie op het dak of op het veld te plaatsen en aangesloten te krijgen op het elektriciteitsnet. Dat kan te maken hebben met:

Netaansluiting

De gekozen omvang van de installatie speelt hierbij een belangrijke rol:

Omvang installatie *	Benodigde aansluiting	Toelichting
Tot ca 70 kWp (ca. 230 panelen , ca. 400 m ²)	Kleinverbruikaansluiting max 3 x 80A	Naast huishoudens heeft het merendeel van de bedrijven in Nederland een kleinverbruikaansluiting
Tot ca 180 kWp (ca. 600 panelen, ca. 1000 m ²)	Grootverbruikaansluiting 3 x 250 A	Aansluiting op het midden-spanningsnet (MS), geen eigen transformator nodig
Vanaf 180 kwp	Geen standaard-aansluiting, maatwerk door netbeheerder	Eigen transformator(en) zet(ten) de opgewekte stroom op eigen locatie reeds om naar MS-spanningsniveau waardoor efficiënter stroomtransport naar het MS- of HS-(hoogspannings)net mogelijk is.
* de hier opgegeven omvang is niet precies gemeten, het is een benadering. Netbeheerders hebben meestal lagere maximale aansluitvermogens. Zon-installaties hebben meestal omvormervermogens die 10 tot 40% kleiner zijn dan het vermogen van de panelen. Daardoor mag het vermogen van de panelen groter zijn dan het vermogen dat de aansluiting aankan.		

Netcapaciteit

In agrarisch gebied is de beschikbare dakoppervlakte of ruimte in het veld vaak groot. Dat betekent dat er veel ruimte is om zonnepanelen te plaatsen. Maar het bestaande elektriciteitsnet heeft minder capaciteit beschikbaar om die opgewekte stroom in te voeden/op te nemen. Netbeheerders zijn overal in het land bezig met net-uitbreidingen maar dat kost tijd. Informeer en overleg met uw netbeheerder over de mogelijkheden. Voor sommige agrarische bedrijven kan een energiemanagementsysteem financieel interessant zijn. Dit is een systeem waarmee afstemming van opwek en verbruik geregeld wordt. Dit zorgt er bijvoorbeeld voor dat de koeling aanschakelt op het moment dat er sprake is van veel energie-opwekking. Daardoor is een minder grote aansluiting en/of minder netcapaciteit nodig.

Dakconstructie

Laat een constructeur berekenen welke extra dakbelasting mogelijk is en bepaal op basis daarvan hoeveel zonnepanelen op het dak geplaatst kunnen worden. Verzwaring van de draagconstructie en/of toepassen van speciale lichtgewicht zonnepanelen kunnen nodig zijn om het dakoppervlak volledig te kunnen gebruiken. Bij veel bestaande agrarische daken zal het nodig zijn het aanwezige asbest te verwijderen voordat de zonnepanelen aangebracht kunnen worden.

Verzekeringseisen

Verzekeraars stellen steeds meer eisen omdat in de praktijk nog veel ontwerp- en installatiefouten worden gemaakt die leiden tot schade. Er is vaak niet alleen schade aan de zoninstallatie, maar bijvoorbeeld bij brand ook aan het gebouw en de inboedel. Hierdoor zijn sommige gebouwen met zon-pv moeilijker te verzekeren. Verzekeraars vinden bepaalde typen (brandbare) dak- en isolatiematerialen ongeschikt in combinatie met zonnepanelen. Informeer vooraf of u verzekerd bent en hoe hoog de verzekeringspremies zullen zijn. Aan veldopstellingen worden extra eisen gesteld door de kans op diefstal, toegang door onbevoegden en stormrisico's. Bij het plaatsen van zonnepanelen wordt aangeraden gebruik te maken van gecertificeerde panelen en installateurs (InstallQ en Scios / "Zonnekeur") en periodieke inspecties, zodat u kunt vertrouwen op een veilige installatie.

Meervoudig ruimtegebruik bij veldopstellingen nog lastig

Als grote perceeloppervlakken versteend zijn met betonplaten of met zonnepanelen bedekt zijn kan dat negatieve gevolgen hebben voor het bergen van water. Voor de (snelle) afvoer van regenwater zouden er watergangen moeten zijn. Licht dat op de zonnepanelen valt draagt niet bij aan gewasgroei. Ook bij velden moeten berekeningen voor de constructie uitgevoerd worden. Veengronden met weinig draagkracht vragen om extra ondersteuningspunten of (drijvende) toepassingen van zon-pv, zoals ook wel bij zon-pv op water te zien is. De afstand tussen het maaiveld en panelen maakt dat de constructie gevoeliger is voor wind.

Fiscale en financiële gevolgen

Er zijn veel agrarische fiscale aftrekmogelijkheden en regelingen, maar daar kunt u alleen gebruik van maken als u blijvend of volledig agrarisch onderneemt. U kunt een deel van uw land verpachten om zon op te wekken of zelf een (grote) zon-installatie als extra bedrijfstak hebben. Maar dit kan, naast een positieve extra opbrengst uit zon-pv, ook grote negatieve gevolgen hebben voor inkomsten uit uw agrarisch bedrijf.

Agrarisch of niet-agrarisch

Als u investesteert in een zon-pv-installatie en daaruit inkomsten of opbrengsten krijgt, tellen die mee in het bedrijfsresultaat. Dat heeft ook gevolgen voor de belasting die u betaalt.

Bij grotere zon-installaties (vooral veldopstellingen) komt het voor dat de financiële inkomsten uit zon groot zijn. In sommige gevallen zijn deze inkomsten in verhouding groter dan de inkomsten uit agrarische activiteiten. Dan ziet de belastingdienst de onderneming of gronden niet langer als (hoofdzakelijk) agrarisch. Daarmee komen de onderneming of gronden ook niet langer in aanmerking voor bepaalde belastingmaatregelen die gelden voor de agrosector.

Voorbeelden hiervan zijn:

- De landbouwvrijstelling (vrijstelling overdrachtsbelasting bij verkrijging) geldt alleen onder de voorwaarde dat de grond bijna volledig agrarisch in gebruik blijft. Dit geldt gedurende een periode van een aantal (meestal 10) jaar. De plaatsing van panelen binnen die periode kan betekenen dat u eerdere vrijstellingen van belasting die u kreeg alsnog moet betalen.
- Als eenmaal panelen op de grond staan, is er ook geen landbouwvrijstelling (vrijstelling belasting over waardeverandering) meer van toepassing als u uw bedrijf verkoopt of ermee stopt. Zolang u de zon-installatie zelf beheert en eigenaar van de grond bent, hoeft u over eventuele waardeverandering van de grond niet direct belasting te betalen. Als u uw bedrijf overdraagt of stopt, of als een derde de zon-installatie beheert, wordt eventuele waardeverandering direct fiscaal belast.
- Als u zonnepanelen op het veld plaatst, krijgt u voor de WOZ-waardering van grasland of andere cultuurgrond voor de landbouw geen cultuurgrondvrijstelling meer. Dit betekent dat de waarde van die grond mee gaat tellen in de waardebepaling van de onroerende zaken en u daarover WOZ-belasting moet gaan betalen. Als u de grond verhuurt of verpacht, krijgt de zon-ontwikkelaar de WOZ-aanslag van de zon-installatie. De eigenaar van de onderliggende grond wordt aangeslagen voor de WOZ-waarde van die grond.
- Als u uw bedrijf overdraagt aan uw opvolger geldt de voorwaarde dat uw opvolger het bedrijf minimaal een aantal jaren ongewijzigd voortzet. Zo komt hij of zij voor belastingvrijstelling in aanmerking. Dit is geregeld in de bedrijfsopvolgingsregeling.
- Afbouwen of stoppen met het agrarisch bedrijf heeft gevolgen voor de belasting. Dit geldt voor de boekwaarde, stakingswinst ed. Afhankelijk van de rechtsvorm van het agrarisch bedrijf kan dit financieel grote gevolgen hebben.

Meervoudig ruimtegebruik volgens agrarische regelingen

De vraag is of er echt sprake is van meervoudig ruimtegebruik. In agrarische regelingen is dit vastgelegd, Dit bepaalt of er een bepaalde regeling geldt als u gebruik maakt van zon-pv.

Zolang de ruimte (in vierkante meters) voor de agrarische functie niet verandert heeft de installatie van een pv-installatie geen gevolgen voor agrarische rechten. Het gaat om rechten als productie- of mestruimte en landbouwtoeslagen. Dit is normaal gesproken de situatie bij zon-pv op agrarische daken

Maar er kunnen wel gevolgen zijn bij andere toepassingen van zon-pv. Dat kan zo zijn als u zonnepanelen niet op daken of gevels plaatst. Misschien zijn er dan minder normale agrarische activiteiten.

Bij mestruimte en toeslagen kan het zijn dat uw recht hierop wegvalt. Dat kan al zo zijn als u minder agrarische activiteiten uitvoert dan eerst of als de agrarische opbrengst een klein beetje minder wordt. Dan kan het recht op mestruimte of toeslagen voor het gehele perceel volledig wegvallen.

In de Wet grondgebondenheid groei veehouderij staat dat de productieruimte voor melkveebedrijven onder andere bepaald wordt op basis van de hoeveelheid grond. Grond in gebruik voor een zonnepark telt hiervoor niet mee.

De rechten die hierboven worden genoemd zijn meestal grondgebonden rechten. Deze gelden niet voor (grond onder) gebouwen. Als u dus zonnepanelen op daken plaatst, verliest u geen rechten. Bovendien blijft het gebouw waarop u zonnepanelen plaatst, meestal voor dezelfde agrarische functie in gebruik.

Stimuleringsregelingen zon-pv voor agrariërs

Als u dak- of grond verhuurt/verpacht aan een derde (een zonexploitant) komt niet u, maar de zon-exploitant in aanmerking voor hieronder genoemde regelingen. Dan draagt het plaatsen van zonnepanelen niet bij aan het verduurzamen van de agrarische sector, maar aan de energiesector. Dat is zo vastgelegd in het Klimaatakkoord.

De rijksoverheid heeft geen specifieke stimuleringsregeling voor zonnepanelen op agrarische bedrijven. Maar u kunt in principe ook gebruik maken van alle stimuleringsregelingen voor zon-pv voor bedrijven.

Meer informatie over de huidige stimuleringsregelingen zon-pv vanuit de rijksoverheid vindt u op:

- <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-energie/zonne-energie>
- <https://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/stimulering-duurzame-energieproductie/categorie%C3%ABn/zon-sde> .

Sommige provincies en gemeenten hebben aanvullend op de rijksregelingen eigen regelingen of ondersteuningsmogelijkheden. Zo kunt u een dakinspectie laten uitvoeren om te zien of uw dak geschikt is voor het plaatsen van zonnepanelen. Branche-organisatie LTO biedt ook ondersteuning en kennis aan agrariërs die zon-pv willen plaatsen.

De meeste agrariërs maken gebruik van regelingen voor salderen (de teveel geleverde stroom wordt afgetrokken van de stroom die u van het elektriciteitsnet afneemt) in combinatie met de Energie Investeringsaftrek (EIA), Vamil, algemene investeringsaftrek en kleinschaligheidsinvesteringsaftrek [https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/zakelijk/ondernemen/bedrijfskosten_en_investeren/investeringsregelingen/investeringsregelingen].

Lees meer over de kosten en aftrekposten

[https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/zakelijk/ondernemen/bedrijfskosten_en_investeren/kosten_en_aftrekposten/kosten_en_aftrekposten].

De SDE+ (+) [www.rvo.nl/sde] is de bekendste regeling, deze is bedoeld voor zon-installaties op een grootverbruikaansluiting (meer dan 3 x 80 A). In de SDE+ die tot 2020 gold, was de rangschikking gebaseerd op een basisbedrag. Sinds 2020 is de SDE++ veranderd. Hierdoor zijn de kansen op subsidie voor zon op daken in vergelijking met zon op velden vergroot.

Doordat de marktprijs van zon-pv-systemen jaarlijks daalt, dalen ook de SDE+ subsidies per SDE+-tender. Vanaf 2023 zal ook de saldering van aan het net geleverde stroom jaarlijks afnemen. Voor de SDE+ wordt verwacht dat na 2025 al geen subsidie meer nodig is voor nieuwe zon-installaties, voor zon-installaties op kleinverbruikaansluitingen is de verwachting dat dit na 2030 zal gelden. Als u dan zonnepanelen plaatst is dat zonder subsidie lonend.

Dit is een publicatie van:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL Den Haag
Postbus 93144 | 2509 AC Den Haag
T +31 (0) 88 042 42 42
E klantcontact@rvo.nl
www.rvo.nl